

De schoolmeesters van Rauwerderhem in de loop der tijden.^a

1. Deersum

Op 8 april 1605 was Rafael Matthijs hier als schoolmeester.^b In 1675 was Doede Allarts hier schooldienaar; hij is dat hoogstwaarschijnlijk gebleven tot ca. 1701. Op 9 okt. 1701 trouwde Alle Doedes, schoolmeester te Deersum met Acke Hanses van Rauwerd. Hij was hier als zoon van de vorige meester op 20 mei 1677 geboren en stond hier nog in nov. 1705 en in mei 1707.^c

In 1708 was hier echter mr. Taco Hilarides. Hij trouwde hier op 7 april 1709 met Grietje Wijntjes, een dochter van de meester van Poppingawier. Mr. Hilarides was hier in 1720 nog, doch is later vertrokken.

Op 2 mei 1728 zijn hier getrouwd: mr. Olphert Oepkes Kiestra, schoolmeester te Deersum, en Aaltje Ebbings Attema van Sexbierum. (Zij was daar gedoopt op 15 sept. 1700.) Ze vertrokken in de zomer van 1728 (juli of aug.) naar Beers.

In nov. 1729 kwam mr. Johannes Alkama te Sloten, met attestatie van Deersum; hij is hier dus blijkbaar schoolmeester geweest in de jaren 1728-1729.

Op 21 dec. 1732 trouwde Jan Aebeles Jardinga, schoolmeester te Deersum, met Janneke Hendrikus Kroner, die in 1738 kwam te overlijden. Hij hertrouwde op 4 okt. 1739 met Tietje Adama van Deersum. Op 21 maart 1762 hertrouwde hij weer te Deersum met Jiesel Johannesdr. van Hijlaard. Hij was op 25 nov. 1754 getuige bij een testament.^d In maart 1763 was hij "old over de 60 jaar" en nog steeds actief als schoolmeester.^e

In 1768 stond hier Rodmer Rodmers van Wijngaarden als schooldienaar. Op 3 juli van dat jaar trouwde hij met Dirkje Everts van Roordahuizum; hij was van Wijns afkomstig. Het traktement bedroeg toen 27 c.g. 10 st. per kwartaal, evenals 10 c.g. voor het klokluiden. In 1771 vertrok hij naar Terhorne.

In 1772 werd hij als schooldienaar opgevolgd door Albert Sikkes Hempenius. Hij was op 4 mei 1749 te Engelum geboren, als zoon van de schoolmeester aldaar en trouwde op 17 mei 1772 te Deersum met Taetske Jentjes van Bozum. Hun dochters Sijmentje en Akke zijn hier respectievelijk op 2 jan. 1773 en 3 jan. 1775 geboren. Ze vertrokken in de herfst van 1775 naar St. Jacobiparochie.

In 1775 kwam meester Geert Pieters uit Wirdum, alwaar hij geen schoolmeester was geweest. Na 1812 noemde hij zich Bleeksma. Hij was op 18 april 1739 te Hijlaard geboren als zoon van Pijtter Arjens en Grietje Harmens. Hij was gehuwd met Neeltje Paltses van Huins, geboren aldaar in 1748 als dochter van Pals Jans en Grietje Feikes. Hun kinderen heetten Pals, geboren op 8 aug. 1784, en Grietje, geboren op 5 maart 1787. Zijn beroepsbrief dateert van 10 aug. 1775. In 1775 was de school reeds een dagschool; alleen in de zomer mocht 6 weken "vacantie gemaakt" worden. Hij stond hier de hele Franse tijd door en kreeg in 1817 een "adjunct" op eigen kosten (f 100). Vóór 1806 fungeerde hij tevens als dorprechter. Hij deed in 1821 afstand van zijn post, waarbij hem een klein pensioen van f 50 werd verleend. In 1826 is hij op 87-jarige leeftijd overleden.

Op 1 juli 1821 werd Douwe Taekes Miedema, 2e ranger en hier reeds onderwijzer sedert 1817, als zijn opvolger benoemd. Hij was op 28 nov. 1786 te Menaldum geboren. In mei 1826 trouwde hij met Yfke L. Kleiterp, die op 6 dec. 1830 is overleden, oud 32 $\frac{3}{4}$ jaar. Het traktement bedroeg in 1821 f 110 en de schoolpenningen van ca. 40 leerlingen à 30 cent per kwartaal. In 1830 werd door de kerk een nieuwe school gebouwd. Mr. Miedema kreeg eind 1854 eervol ontslag. Hij is te Menaldum gestorven op 7 juli 1862, bijna 76 jaar oud.

-
- a Bronnen: Doop-, trouw- en lidmatenboeken; kerkvoogdij-rekeningen; F.J. de Zee, 'Ut âlde pompieren. It ûnderwiis yn Raerderhim', in: *It Heitelân* Vol. 7 (1925), p. 305, 397, 511, 607 ; Vol. 8 (1926), p. 39, 101.
- b Rauwerderhem A4.
- c Trouwboek Hommerts: A. Ranverda (?), schoolmeester te Deersum.
- d EEE 9, fol. 122.
- e Civ. Processt. 892, no. 1.

Op 2 april 1855 kwam zijn opvolger: Sietse Jacobs Smidt, 2e rang en ondermeester te Bolsward, waar hij in 1827 was geboren. Hij was ongehuwd en is gestorven op 2 april 1878, oud 50 jaar. Op 16 aug. 1878 werd hij opgevolgd door Tjeerd Zwart. Het traktement bedroeg toen f 725 per jaar. Hij is overleden in 1889. Tot zijn opvolger werd in dat jaar Heere Wartena benoemd. Van 1 sept. 1880 tot 1884 had hij de rijkskweekschool te Deventer doorlopen en daarna was hij benoemd tot onderwijzer te Haarlemmermeer. Op 1 april 1885 werd hij onderwijzer te Mantgum en op 1 okt. 1888 onderwijzer te Hoorn. Op 1 jan. 1895 vertrok hij van Deersum naar Stiens.

In 1895 werd hij opgevolgd door Klaas Kl. Meijer, zoon van meester K. Meijer te St. Annaparochie. Hij was eerder onderwijzer te Nijehaske. Op 15 mei 1916 vertrok hij naar Dalen en op 20 aug. 1936 is hij op 74-jarige leeftijd te Amsterdam overleden. In 1916 werd hij in Deersum opgevolgd door Simon Schiere uit Burgwerd. Op 24 jan. 1934 besloot de gemeenteraad de school van Deersum met ingang van 1 mei 1934 op te heffen. Dit besluit werd later door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Meester Schiere werd in okt. 1936 benoemd te Ederveen. Nadien was hij werkzaam te Veenendaal, alwaar hij in april 1946 met pensioen ging.

2. Irnsum

Op 7 nov. 1578 was Roliff "die schoelmeister" te Irnsum.^a In 1580 heette hij Roleff Buwes "coster en schoelmeijster" te Irnsum.^b In 1597 was hij als schoolmeester in Dronrijp. In jan. 1602 was Eelcke Doecklezn. "schoelmeijster binnen Irnsum".^c Op 10 mei 1641 werd Roelof Buwes tot Irnsum gestemd tot curator.^d In 1649 was sprake van "den Eerzamen scholmeester" Roeliff Buwes en Mincke Widmersdr., "echtelieden te Eernsum".^e (Waarschijnlijk was hij een kleinzoon van de vorige meester en zoon van de Boksumer schooldienaar.)

Omstreeks 1650 was Homme Romkes hier de schoolmeester.^f In 1669 stond hier mr. Tiepcke Gerbens met Breght Martens "sijn wijff". Van 1679 tot en met 1682 ontving mr. "Tiepcke toe Yrnsum" schoolpenningen.^g Hij is in 1700 overleden. Hij werd in april 1701 opgevolgd als schoolmeester en organist door Douwe Clases. Hij kwam van Midlum en werd op 29 april 1701 ingeschreven in het lidmatenregister. Hij trouwde hier op 1 febr. 1711 met Akke Sijdzes van Wommels. In 1723 kwam hij hier nog voor als schoolmeester en dorprechter, evenals op 29 maart 1726; hij was toen 45 jaar oud.^h

In 1730 was hier mr. Evert Melles Rinsma. Hij was de op 6 dec. 1711 gedoopte zoon van de Hallumer schoolmeester. Hij vertrok in 1737 naar Anjum en stond later nog vele jaren in Kollum. Hij was hier blijkbaar nog niet getrouwd, omdat hij in de trouw- en doopboeken van Irnsum niet voorkomt.

In 1737 kwam mr. Hotze Klazes Ferwerda, schoolmeester en organist, uit Oosthem. Zijn vrouw heette Bauckjen Taconides. Hun kinderen waren: Grietje, geboren in nov. 1738, Klaske, geboren in 1741, Klaas, geboren in nov. 1745 en Hille, geboren in mei 1747. Baukjen Taconides is in datzelfde jaar 1747 overleden. Op 11 aug. 1748 hertrouwde Ferwerda met Afke Pieters, die korte tijd later ook stierf. Op 27 juli 1749 trouwde hij voor de derde maal; nu met Sibbeltje Hanses van Irnsum.

Zijn zoon Klaas, geboren in 1745, was later schoolmeester te Sijbrandaburen. Ongetwijfeld was Taeke Hotzes Ferwerda, later schoolmeester te Huizum en St. Annaparochie, een oudere

-
- a   Personele Impositie 1578, Rijksarchief Leeuwarden.
b   J. Reitsma, *Register van geestelijke opkomsten van Oostergo* (Leeuwarden 1886), p. 25.
c   Rauwerderhem A3. Zie ook de bijlage.
d   Rauwerderhem A 9.
e   Idaarderadeel R2, fol. 397°.
f   Verslag van een lezing van L. de Vries, 1937.
g   Utingeradeel G 4.
h   Crim. sent., port. 77.

zoon van hem en Bauckjen Taconides (Taconides = Taekes). Deze Taeke is in 1732 te Oosthem geboren. Hij werd te Irnsum op 3 sept. 1751 als lidmaat aangenomen op belijdenis van het geloof. Hij werd toen omschreven als "jongeman".

In 1752 werd Claas Ages aangesteld als schoolmeester en organist in Irnsum. Hij en zijn vrouw Christina Wijgers waren afkomstig van Blija. Hij nam rond 1762 de achternaam Van der Zijl aan. Hun kinderen waren: Age, geboren in 1753, Trijntje geboren in 1755, Janneke geboren in 1757, Hyke geboren in 1762 en Tjitske geboren in 1766. Het traktement bedroeg 165 c.g. en 6 c.g. 6 st. voor het kloksmeren.

In 1781 kwam mr. Henricus Frankes of Frankena, 3e rang, uit Poppingawier. Hij was geboren in Steggerda op 21 maart 1751 als zoon van Franke en Reintje Hendriks. Het traktement bedroeg in 1783 *f* 200. Hij is op 5 nov. 1786 te Irnsum getrouwd met Sara Sierks van Rauwerd. Hun zoon Franke is hier in aug. 1787 geboren en hun dochters Reintje en Ingel resp. in 1789 en 1793. Hij bleef hier schoolmeester en organist, en sedert 1800 ook dorprechter, totdat hij op hoge leeftijd op 29 dec. 1832 overleed.

De laatste jaren werd de school reeds waargenomen door de ondermeester Hendrik Heuvelman, 2e ranger, geboren op 15 sept. 1808 te Koekange. Na het overlijden van mr. Frankena werd hij provisioneel aangesteld als hoofd en omstreeks mei 1833 kreeg hij een vaste aanstelling. Het traktement bedroeg toen *f* 200, de schoolpenningen en een vrije woning. Hij was tevens klokkenist, voorlezer, voorzanger, organist en koster. Hij was gehuwd met Aaltje Koning en is op 6 nov. 1859 op 51-jarige leeftijd te Irnsum overleden.

In het voorjaar van 1860 werd Jan Smilda, 2e ranger uit Makkinga, benoemd als zijn opvolger. Hij was te Zevenhuizen geboren op 18 okt. 1834. Op 4 okt. 1865 trouwde hij met J. van Weperen en op 1 dec. 1865 vertrok hij naar Akkrum. Als ondermeesters waren in die tijd werkzaam: P.J. Groustra in 1864 en J. Gijlstra in 1865.

Begin 1866 werd Kornelis Annes Weersinga, geboren in 1842 en hulponderwijzer te Drachten, benoemd als hoofd van deze school. Hij huwde op 18 maart 1866 te Drachten met E. Wensemuis Kuipers. Op 15 nov. 1869 vertrokken zij naar St. Jacobiparochie.

In dec. 1869 kwam zijn opvolger Ekke Uilkes Blaauw, van Sijbrandaburen. Hij was geboren op 25 jan. 1840 en trouwde met L. van der Velde. In 1877 werd er een nieuwe school gebouwd. Mr. Blaauw ging in 1906 met pensioen. Hij overleed te Leeuwarden op 15 dec. 1924 en is te Irnsum begraven.

In 1906 kwam zijn opvolger Allert van der Wal, hoofd van de school te Akersloot (N.H.). Hij vertrok op 1 okt. 1908 naar Lochem. Hij werd toen opgevolgd door Egbertus Johannes Conradi, onderwijzer te Leeuwarden. Hij vertrok in mei 1912 naar Zuidhorn. Toen kwam Jan de Jonge, onderwijzer te Enschede. Hij vertrok in 1916 naar Hellevoetsluis.

Hij werd opgevolgd door Jan Haveman, van Kortezwaag. Op 1 juli 1917 werd hij benoemd tot hoofd van *School 2* te Sneek. Zijn opvolger werd Sjouke Cancrinus, uit Ruinen. In 1923 vertrok deze naar Dwingelo.

In 1924 kwam Roelof Marinus Renger van Poppingawier als zijn opvolger. Op 9 dec. 1929 vertrok hij naar Nederlands-Indië. Omstreeks 1 febr. 1930 kwam Lammert de Vries uit Sijbrandaburen als zijn opvolger. In 1939 werd de school verbouwd. In 1955 was mr. De Vries nog steeds hoofd van deze school.

Bijzonder onderwijs

In 1929 werd te Irnsum een rooms-katholieke school, de Sint Raboudschool, gesticht, die op 9 nov. van dat jaar werd geopend. Tot hoofd van deze school werd toen benoemd T.H. van der Zee, onderwijzer te Arnhem. Hij vierde in nov. 1954 met de school zijn zilveren jubileum.

3. Poppingawier

In 1584 was hier meester Jozef Heerkes.^a Omstreeks maart 1646 was Jan Roelofs

---

a S. Cuperus, *Kerkelijk leven der hervormden in Friesland tijdens de republiek*, 2 dln., (Leeuwarden, 1916-1920) II, p. 178

schoolmeester te Poppingawier.^a

In 1680 was mr. Wijntjen Willems hier schoolmeester. Hij trouwde te Deersum op 20 april 1684 met Antje Freerks. Hun dochter Grietje, hier gedoopt op 22 jan. 1688, huwde in 1709 met mr. Taco Hilarides van Deersum.

Waarschijnlijk heeft hier tot 1720 mr. Douwe Stapert gestaan. Hij werd toen blijkbaar opgevolgd door Douwe Aelses, die op 21 jan. 1720 was getrouwd met Sjúke Gosses. In de zomer van 1723 vertrok hij naar Grouw.

In 1732 was hier Sjoerd Goslings Ringnalda als schooldienaar en dorprechter. Hij trouwde op 15 juni 1732 met Bauckjen Hanses van Wirdum. Op 14 juli 1754 hertrouwde hij met Rixtje Barteles van Bozum. Zijn jaarwedde bedroeg 83 c.g. 10 st., benevens de schoolpenningen en andere emolumenten. In sept. 1776 is hij hier gestorven.

In 1776 kwam mr. Hendrikus Frankena, afkomstig van Steggerda. In 1781 werd hij naar Irnsum "verroepen". Hij werd toen opgevolgd door Hendrik Jans Terweel, geboren op 7 maart 1754 te Wolvega, als zoon van meester Jan Alberts aldaar. Hij trouwde op 15 sept. 1782 te Poppingawier met Froukje Pieters Jellema, dochter van dorpsontvanger Pieter Wiebes Jellema te Poppingawier. Hun kinderen waren: Tetje, geboren op 14 april 1783, en later gehuwd met Durk Hindriks Sybrandy, boer te Rauwerd en Jan, geboren op 5 april 1798 en gestorven op 23 okt. 1807. Froukje Pieters Jellema is vóór 1812 gestorven. Mr. Terweel was tevens dorprechter. Hij deed op 12 mei 1812 afstand van zijn post, toen hij tot *adjunct-maire* van Rauwerd was aangesteld, en daar ook ging wonen. Op 30 okt. 1816 is hij aldaar overleden. In 1812 kwam Jacob Jans Sibbenga, 3e rang, uit Friens. Hij was daar geboren op 10 dec. 1794. Het inkomen bestond in 1812 uit ca. f 40 aan schoolgelden en vrij wonen. Hij werd in het najaar van 1827 schoolmeester te Friens.

Op 16 maart 1828 kwam zijn opvolger: Johannes Taekesz Miedema, 3e ranger en ondermeester te Irnsum. Hij was geboren in 1791. In 1836 kwam er een nieuwe school. Op 20 febr. 1836 is hij overleden, oud 40 jaar en 9 maanden. Zijn weduwe was Hiltje H. van Gorkum; ze waren in 1828 getrouwd.

Op 1 mei 1837 werd Frederik Jansen, 2e rang, uit Schraard, hier aangesteld. Het inkomen bedroeg toen f 200, plus de schoolpenningen en een vrije woning. Hij vertrok op 14 juli 1842 naar Bozum. Toen werd Lieuwe Annes Stienstra, ondermeester te Warns, provisioneel aangesteld. In 1843 werd hij hoofd van de school te Terkaple.

Op 1 april 1843 werd Harmen van Loon, 3e ranger en ondermeester te St. Annaparochie, benoemd als hoofd van deze school te Poppingawier. Hij vertrok in de herfst van 1848 naar Wartena. Omstreeks mei 1849 werd hij opgevolgd door Jan Glastra van Loon, ondermeester te St. Annaparochie. Hij was in 1826 geboren te Lutkewierum; hij was gehuwd met Amerins Wassenaar. Hij vertrok op 1 nov. 1853 naar Stiens.

Op 28 sept. 1854 kwam Douwe Steffens Bartstra, 2e ranger en ondermeester te Bolsward. Hij was daar in 1823 geboren. Hij was gehuwd met Akke Klazes Faber. In de zomer van 1860 vertrok het echtpaar naar Workum (Zuid).

Op 4 juli 1860 werd Jan Frederik Jansen, hulponderwijzer te Dronrijp, benoemd. Hij was op 29 maart 1836 te Schraard geboren als zoon van bovengenoemde Frederik Jansen. Hij was getrouwd met Cornelia Visser. In 1861 werd een nieuwe school gebouwd. Omstreeks juni 1861 is hij naar Mantgum vertrokken. Op 1 sept. van dat jaar werd hij opgevolgd door Heert G. Dokter, hulponderwijzer te Vrouwenparochie. Hij vertrok eind 1863 of in het voorjaar van 1864 naar Wirdum.

Begin 1864 werd Tjalke Hellinga Faber, hulponderwijzer te Franeker, benoemd als hoofd van deze school. Omstreeks jan. 1867 vertrok hij naar Jutrijp.

Eind 1866 werd Jelle Bergsma, hulponderwijzer te Drachten, benoemd. Hij was in 1840 geboren te Lippenhuizen. Hij ging in 1905 met pensioen en vestigde zich toen in Rauwerd, alwaar hij in 1916 is overleden. In 1905 kwam zijn opvolger: Arend Jongsma, onderwijzer te Sloten (N.H.). Hij was in 1881 geboren. In 1910 werd hij hoofd van de school te Ambt Almelo.

Op 1 juni 1911 werd D.J. Posthumus, onderwijzer te Huizum, aangesteld als hoofd. Hij

---

a Rauwerderhem A 10.

vertrok op 1 juli 1915 naar Sijbrandaburen. In 1915 kwam zijn opvolger B.H.A. Peters, onderwijzer te Coevorden. In 1918 werd hij onderwijzer aan de MULO te Veendam. Omstreeks mei 1918 werd R.M. Renger, onderwijzer te St. Annaparochie, benoemd. Op 1 jan. 1924 vertrok hij naar Irnsum. Hij werd in 1924 opgevolgd door W.D. Postma, onderwijzer te Culemborg. In 1927 kwam S. Terpstra uit Friens als hoofd van deze school. Op 1 febr. 1932 vertrok hij naar Rottevalle. Zijn opvolger was toen J. de Vries, onderwijzer te Donkerbroek. Gedeputeerde Staten van Friesland besloot op 7 febr. 1934 tot opheffing van deze school. Een beroep van de ouders en de gemeenteraad op de Kroon werd bij Koninklijk Besluit van 28 sept. 1934 gegrond verklaard. De school bleef dus behouden. Echter bij Koninklijk Besluit van 13 april 1935 werd door de Kroon bevolen de school met ingang van 1 mei 1935 op te heffen.

4. Rauwerd

In 1580 was hier als kerkdienaar Joannes, koster, die het uurwerk regelde en kerkdienst deed.^a Het is niet duidelijk in hoeverre hij ook als schoolmeester actief was. Evenmin is dat zeker van Wijbe Freerks, die op 11 juli 1635 als dorprechter getuige was bij een testament.

In 1640 was mr. Reijmer Dirks hier als schoolmeester. Het traktement bedroeg 32 c.g. 4 st. per kwartaal. Hij moet tussen 20 juli 1662 en 8 sept. 1662 gestorven zijn: het kwartaal-traktement van Allerheiligen 1662 werd uitbetaald aan zijn zoon mr. Tiepcke Rijmers.

Omstreeks aug. 1662 kwam Dirck Siccama als zijn opvolger. Hij was tevens organist. Zijn vrouw heette Jancke Lourens. In okt. 1662 werd schipsvracht betaald voor het halen van "mr. Dircks huysraden van Harlingen". Het traktement was inmiddels gebracht op 50 gulden per kwartaal. In mei 1664 vertrokken zij naar Dronrijp. Op 31 dec. 1670 ontving Jancke Lourens, weduwe van wijlen meester Dirck Siccama, nog 15 c.g. 17 st. salaris uit Rauwerd wegens "pretensen" van haar man.

In mei 1664 werd Eke Piers of Eco Pierii Hantuma schoolmeester en organist in Rauwerd. Hij was afkomstig uit Hantum, doch was daar geen schoolmeester geweest. Zijn vrouw was Aaltje Alefs; zij werd hier in okt. 1679 lidmaat. In april 1677 was hier hun zoon Pier gedoopt. Zij hadden ook een dochter Trijntje, die in 1705 is gehuwd met Jan Poppes Vegter van Sneek. In 1687 was Aaltje Alefs nog in leven; echter op 6 mei 1716 hertrouwde mr. Hantuma met Antje Clases. In febr. 1682 werd een twist tussen hem en mr. Homme Romkes, een chirurgijn (?), door de kerkeraad bijgelegd en verzoend, waarna hij op 24 febr. 1682 tot lidmaat werd aangenomen.

In 1701 werd mr. Hantuma echter opnieuw door de kerkvoogden vermaand over zijn levenswandel in en buiten de kerk. Het was hem vrij onverschillig hoe het ging; hij zat bijvoorbeeld bij het Avondmaal dronken achter het orgel, speelde te vlug en verdween te spoedig. Later vond men achter het orgel zelfs lege wijnkruiken. Toen de kerkenraad hem thuis nog eens wilde vermanen, smeed hij hen de deur voor de neus dicht. Hij is toen als lidmaat van de kerk afgesneden, doch in 1711 weer aangenomen. Op school kreeg hij vanaf 1716 hulp van Simon Nannes. Hantuma bleef tot 1721 in functie, waarna hij met pensioen ging. Het bedrag dat hij als pensioen ontving was 140 gulden; zijn opvolger moest hieraan meebetalen. Hij is toen naar Rien vertrokken, alwaar hij in 1731 op hoge leeftijd is overleden. Op 27 aug. 1721 werd Anthonij Goslings van Hijlaard hier schoolmeester. Hij was een zoon van de Aalsumer schoolmeester Gosling Jans; hij is in Anjum gedoopt op 20 dec. 1695. Hij is in juni 1718 te Hijlaard getrouwd met Geeske Jans. Zij zouden drie kinderen krijgen: Lamke geboren in 1722, Trijntje geboren in 1725 en Jan geboren in sept. 1727. Hij ontving hier in Rauwerd als traktement een bedrag van 35 c.g. per kwartaal; de resterende 15 c.g. per kwartaal was bestemd voor het pensioen van zijn voorganger. Eerst na 1731 ontving mr. Goslings het volledige traktement van 50 c.g. per kwartaal. Hij was ook "gesworen clerccq" bij het Gerecht van de Grietenij, en tevens dorprechter en organist. (Ds. Petrus Antonius te Rauwerd was zijn oom.) Goslings is in 1776 gestorven.

In 1777 kwam zijn opvolger Hendrik van Gorcum, schoolmeester en organist. Hij was

---

a Reitsma, *Register*, p. 33-34.

geboren op 6 dec. 1750 en trouwde hier op 6 mei 1781 met Geeltje Lolkes. Zij kregen acht kinderen: Geeske (1782), Lolke in 1784, Ynske geboren in 1788, Grietje in 1790, Marie in 1792, Lolkje in 1796, Anne geboren in 1799 en Hiltje geboren in 1803. (Geeske trouwde in 1803 met Oepke Ulbes Bruinsma van Dronrijp; Lolke is in 1806 gehuwd met Kreesje Jans Flietstra van Rauwerd en Ynskje huwde in 1808 met Johannes Klazes Andringa van Grouw.) Mr. van Gorcum was tevens dorprechter en "gesworen clercq". Hij is hier na 50-jarige dienst in het voorjaar van 1827 overleden. (In 163 jaar waren er dus drie schoolmeesters te Rauwerd: Hantuma gedurende 57 jaar, Goslings 56 jaar en Van Gorcum 50 jaar.)

Op 1 okt. 1827 kwam Hendrik Pyttersen, 3e ranger en ondermeester te Sneek. Het traktement bestond toen uit *f* 260, de schoolpenningen en vrij wonen. In 1828 kwam er een nieuwe school. Mr. Pyttersen was gehuwd met Anke Buwalda. Zij vertrokken in juli 1832 naar Woudsend.

Op 1 nov. 1832 kwam Jan Sijtses van der Laan, geboren in 1810. Hij had de 2e rang en was ondermeester te Sneek. Het traktement bestond uit *f* 260 met emolumenten. Hij vertrok op 1 april 1837 naar Hindeloopen. Zijn opvolger werd op 1 juli 1837 aangesteld: Jentje Durks Ploegsma, 2e ranger en ondermeester te Leeuwarden. Hij was geboren op 26 maart 1812 als zoon van Dirk Ploegsma en Aukje Jeens. Hij vierde hier op 1 juli 1862 zijn 25-jarig jubileum te Rauwerd op feestelijke wijze. Meester Ploegsma is ongehuwd gebleven. Op 1 aug. 1867 kreeg hij eervol ontslag. Hij kreeg *f* 600 pensioen van de kerk; waaraan de gemeente met *f* 200 bijdroeg.

Op 1 sept. 1867 werd hij opgevolgd door Bouwe Jans Bergsma, 2e rang, geboren op 4 maart 1835 te Beetsterzwaag. Hij werd opgeleid door meester Visser aldaar. Hij werd eerst ondermeester te Ureterp. Daarna, van 1855 tot 1867, was hij hoofd van de school te Siegerswoude. In 1869 werd in Rauwerd een nieuwe school gebouwd. Hij ging op 1 mei 1901 met pensioen en is op 8 april 1926 op 91-jarige leeftijd overleden.

In 1901 trad zijn opvolger aan: Albert Alberda uit Molkwerum. Hij was geboren in 1865. Hij was tevens musicus en componist. Op 17 febr. 1922 is hij te Rauwerd overleden. Hij werd op 1 sept. 1922 opgevolgd door D.J. Posthumus uit Sijbrandaburen. Op 1 okt. 1942 ging hij met pensioen en werd toen opgevolgd door B.F. Keulen, onderwijzer te Sneek. In maart 1952 werd een nieuwe school geopend. De oude school behoorde aan de kerk en is in 1953 door de gemeente aangekocht en afgebroken.

5. Sijbrandaburen

In 1580 was Wytse Jansz hier "schoelmester".^a

In mei 1655 kwam te Beetgum de schoolmeester Reijner Jans, met attestatie van Sijbrandaburen. Zeer waarschijnlijk is hij dus ook in Sijbrandaburen als schoolmeester werkzaam geweest.

In 1680 was Claas Foppes hier als schoolmeester.^b Hij was hier in 1691 en in mei 1693 nog in functie.^c Op 30 aug. 1697 was hij nog "schooltijner" te Sijbrandaburen.^d Hij is vóór 8 febr. 1706 te Rauwerd overleden.^e Hij liet de volgende zoons na: Foppe (toen ouder dan 23 jaar), Murk (19 jaar) en Lolke (17 jaar).

In 1720 stond hier mr. Foppe Clasen als schoolmeester en dorprechter. Hij was ongetwijfeld een zoon van de vorige meester. Blijkbaar nam hij de school alleen in de winter waar, want hij was tevens welgesteld boer.^f Hij huurde pastorieland, bijvoorbeeld in 1728. Zijn kinderen waren: Baucke (geboren in 1732), Murck (1736), Trijntje (1740) en Wypck (1742). Hij was zeker tot maart 1752 aan deze school verbonden.

In dat jaar 1752 kwam mr. Dirk Auckes. Zijn jaarwedde bedroeg 90 c.g. 10 st. Zijn vrouw was

---

a Reitsma, *Register*, p. 29.
b Lezing Dorpsbelang 3 febr. 1937.
c Autorisatieboek U 3 Sneek.
d Haskerland K 5, fol. 194°.
e Rauwerderhem J 1.
f Quotisatiekohieren 1749.

Antje Jans. Hun kinderen waren Jancke, geboren in 1753, en Tjalling (1758). Hij hertrouwde later met Lijsbet Obbes Boersma. Zij kregen twee kinderen: Fimke (1772) en Sytske (1774). Mr. Aukes was hier in 1774 nog als schoolmeester.

In 1776 was hier Claes Hotzes Ferwerda, geboren op 12 nov. 1745 te Irnsum als zoon van mr. Hotze Clases Ferwerda aldaar.

In 1782 kwam Andries Jans van Riezen (of Rijssen) als schoolmeester en dorprechter. Hij is hier op 9 mei 1790 getrouwd met Grietje Pieters Jellema, een zuster van de vrouw van mr. H.J. Terweel van Poppingawier. Hij heeft de school bediend tot mei 1820, toen hij afstand deed van zijn post. Het traktement bestond toen uit f 161,50, de schoolpenningen van ca. 25 leerlingen (à f 1,20) en een woning.

Op 29 juni 1820 kwam Sieger Heins Geertsma, 3e rang, als schoolmeester naar Sijbrandaburen. Hij was geboren te Nijeholtwolde op 9 dec. 1798. Hij was gehuwd met Jacoba Elizabeth van Wageningen. In de zomer van 1853 kreeg hij eervol ontslag; hij heeft nog lange tijd in Irnsum gewoond.

Op 1 okt. 1853 werd hij opgevolgd door Thomas Durks van der Werf, 3e ranger en ondermeester te Sneek. Hij was in 1833 geboren te Gorredijk. Hij was getrouwd met Tietje Rientses Zuidstra. Het inkomen was in 1853: f 120 van de kerk, f 30 als koster, f 45 emolumenten (nl. f 25 voor turf, f 14 voor het schoonhouden van de kerk, f 4. voor het grasmaaien op het kerkhof en f 2,50 voor het smeren van de klok), de schoolpenningen (ca. 40 leerlingen à f 1,20) en een vrije woning. In 1858 werd er een nieuwe school met een woning gebouwd. Mr. van der Werf werd op 15 juni 1861 benoemd tot hoofd van de school te Warns, maar bedankte daarvoor. Hij nam echter wel op 11 april 1863 de benoeming als hoofd van de school te Leek aan.

Op 1 juli 1863 werd zijn opvolger te Sijbrandaburen benoemd: Ekke Uilkes Blaauw, hulponderwijzer te Langezwaag. Het traktement bestond toen uit: f 425, plus een vrije woning en tuin en nog f 40 als koster en voorzanger. Hij vertrok in dec. 1869 naar Irnsum.

Zijn opvolger was in 1870 Jan van der Leest, hulponderwijzer te Franeker. Hij werd in 1874 hoofd van de school in Hoogeveen. Toen kwam als hoofd Kerst Bakker, hulponderwijzer te Dokkum. Hij was geboren in 1849. In 1908 werd hier een nieuwe school gebouwd. In 1915 ging mr. Bakker met pensioen. Hij is op 22 sept. 1924 te Leeuwarden overleden.

Op 1 juli 1915 kwam D.J. Posthumus uit Poppingawier. Hij vertrok in 1922 naar Rauwerd. Zijn opvolger was toen Lammert de Vries, onderwijzer in Berlikum. Hij ging omstreeks 1 febr. 1930 naar Irnsum en op 1 april 1930 kwam D. Gerritsma uit Schingen. Op 1 dec. 1932 werd hij onderwijzer te Alkmaar.

Toen werd G. Visser, onderwijzer te Leeuwarden, tijdelijk aangesteld. In de loop van 1933 kwam toen als hoofd van deze school: George Chr. Tinkelenberg, onderwijzer te Zierikzee. In 1934 werd hij onderwijzer aan de ULO te Sappemeer. In oorlogstijd was hij districtscommandant van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten. Hij is op 43-jarige leeftijd te Dongjum gefusilleerd, op 8 maart 1945.

Sedert 1945 was J. Boonstra hoofd van de school te Sijbrandaburen. In 1948 werd hij onderwijzer te Huizum. Zijn opvolger werd toen H. Keuning, onderwijzer in Opeinde (Sm). In het voorjaar van 1953 vertrok hij naar Rottevalle. In dat jaar werd G. Brouwer, onderwijzer te Sneek, benoemd als hoofd van deze school.

6. Terzool

In mei 1580 werd Kempo "scholemester" in Terzool. Het salaris werd bepaald op 40 goudgulden per jaar.^a

In april 1632 verkochten Wopke Tallum schooldienaar "tot ter Zooll" *cum uxore* een huis te Ried.^b

Van nov. 1681 tot 1688 was Wijbren Jacobs dorprechter en ontvanger te Terzool.^c Het is niet

---

a Reitsma, *Register*, p. 31.

b Franekeradeel EE 7; Genealogie familie Talma.

c Rauwerderhem J 1.

zeker of hij hier ook schoolmeester was. Op 17 april 1684 werd hij tot voogd benoemd over zijn dochter Sijske, bij Sijske Lolles "in echte verwekt".

Op 27 sept. 1698 trouwde te Wirdum: Juycke Feickesz Millanisma, schoolmeester te Terzool, met Maria Anthonydr. van Boeckholt uit Wirdum.^a Blijkens het autorisatieboek van Barradeel was hij hier in sept. 1703 nog. Evenzo in dec. 1712 toen sprake was van Maria Anthonides, huisvrouw van mr. Joecke Feijkes, schoolmeester "tot Tersool".^b

In mei 1717 was Pier Saakes schooldienaar te Terzool.^c (In 1706 had hij in St. Johannesga gestaan.) Hij was in 1723 nog schoolmeester en ontvanger te Terzool. Hij was door zijn vrouw medeëigenaar van land te Gersloot, dat toen verkocht werd. In sept. 1724 was hij hier nog.^d

In 1742 stond hier Sjoerd Annes (later Venema). Zijn vrouw was Harmke Willems (Geerts). De jaarwedde bedroeg 100 c.g. en 50 c.g. aan emolumenten. Hij was tevens dorpsontvanger en hield een winkel en een herberg. In 1768 was hij hier nog als schoolmeester.^e In 1796 droeg hij, met goedvinden van de stemgerechtigde medeburgers, de school over aan zijn zoon Wijtze. Een andere zoon, Willem Sjoerds Venema, geboren in 1756, werd bakker te Terzool. In 1796 werd dus Wijtze Sjoerds Venema, schoolmeester en dorprechter. Hij was hier geboren in 1765 en trouwde op 19 okt. 1800 te Sijbrandaburen met Etje Diemers Veenstra uit Deersum. Hun kinderen waren: Yge geboren in 1802, Diemer (1803) en Wijtze in 1806. Het traktement bedroeg f 150. Op 19 febr. 1806 is mr. Venema te Terzool gestorven.

Omstreeks mei 1806 werd Johannes Hendriks Oosterhof, 3e ranger en geboren op 27 dec. 1782, aangesteld als zijn opvolger. Het traktement bedroeg toen: f 150 van de kerk, plus de schoolpenningen. Hij had ook een koemelkerij. Op 4 sept. 1808 trouwde hij met Pietje Pieters van Sijbrandaburen. Zij kregen twee zoons: Hendrik, geboren op 2 juli 1809, en Pijter, geboren op 21 jan. 1812. In 1824 werd er een nieuwe school gebouwd. Mr. Oosterhof is op tragische wijze om het leven gekomen, want op 24 sept. 1846 verdronk hij met zijn kleinzoon en zijn schoonzoon in het Snekermeer, toen zij met een jacht van de Jousterkermis terugkeerden.

Omtrent mei 1847 werd Jan Jacobs Sijbenga, 3e ranger en provisioneel te Wetsens, aangesteld. Hij was op 18 jan. 1825 geboren te Poppingawier, als zoon van mr. Jacob Jans Sijbenga aldaar. Het traktement van Jan Jacobs Sijbenga bestond uit f 100 van de grietenij, f 50 van de kerk, een schapenweide, het schoolgeld van 40 leerlingen à f 1,20 en tenslotte een huis en tuin. Hij was gehuwd met Gatske Bergmans en vertrok in aug. 1859 naar Kimswerd. Op 24 maart 1860 kwam mr. Everhardus van Loon, sedert 1 jan. 1856 hulponderwijzer te Harlingen. Het salaris werd in 1860 verhoogd met f 50 rijkstraktement, maar mr. Van Loon moest toen zelf voor de leermiddelen zorgen. Hij was op 4 juni 1834 geboren te Rauwerd als zoon van veldwachter Jemke Glastra van Loon. Hij ging op 15 mei 1893 met pensioen. Hij werd toen opgevolgd door Jelle Reitsma uit Niehove (Gr.). Hij komt na 1922 niet meer voor, want de school werd op 1 mei 1922 opgeheven.

Bijzonder onderwijs

In 1923 werd te Terzool een school voor christelijk nationaal onderwijs opgericht, in het oude gebouw van de openbare school. Als hoofd werd op 1 aug. 1932 benoemd: M. Apperloo, onderwijzer te Bergum. Op 1 nov. 1934 werd hij opgevolgd door E. Kuiper uit Kerkwerve. Sinds 1953 was J. Caspers, eerder onderwijzer te Harmelen, hoofd van deze school.

-
- a Trouwboek Wirdum.
b Franekeradeel EE 1.
c Trouwboek Goutum.
d Aengwirden H, fol. 38 en f. 39° (1724).
e Aengwirden H 10, fol. 88°.

Bijlage^a

Rechtdag 10 Martij 1634

Hijlcke Johsz., Bijsitter van Rauwerdehem te Irnsum mede wt den naeme van de gemeente ende Ingesetenen van denselven Dorpe en de volcomentl. last hebbende van deselve ter eenre ende Eelcke Doeckles gewesene schoolmr. van den voorsz. Dorpe ter andere zijden. Wij doen cundich ende bekennen mits desen voor ons ende onse erven en naecomelingen bij tusschenspreken van Here Grietman Jr. Hessel Roorda van Eysinga, Joannes Meyerus D. d. Goddel. W. tot Rauwert, sampt Hette Abes en Dirck Sioerts mede Ingesetenen vande Dorpe Irnsum met elcxanderen veraccordeert, overeen gecomen en verdragen te sijn nopende de aftredinge en vrijlatinge van de schoole met de profijten en opcomsten vandien, soo ende indiervoegen als dselve bij de voorn. Mr. Eelcke Doeckles tot Irnsum bedient en genooten is geweest in voegen en manieren nabeschreven, te weten alsdat de voorn. mr. Eelcke bij desen afftreedt, vrijlaet ende tot profijt van de Ingesetenen vande dorpe Irnsum overdraget den schoole van Irnsum met alsulcke huysinge ende landen ende andere profijten en opcomsten als hij daeraff tot datum deses heeft gebruyckt en genoten (exempt de hoybergh, sampt hecken en heckstocken en de bark die tot profyte van Mr. Eelcke sullen comen, ende belangende de waeter [...]len beplantinge vande boomen sampt metioratien van landen es en desen expresselyk bescheyden dat de voorn. Mr. Eelcke daarop niet sal hebben te pretenderen, maer den Ingesetenen van Irnsum zijn recht diensaengaende bij desen cederende, mogende voortslijden ende consenteren bij desen, dat de gemelte Ingesetenen de voorsz. landen en huysinge o.a. ten meesten prijse verhuyren en imployeren, belovende hem daertegens niet te opponeren doen en noch laten geschieden in enige manieren, Int regnardt van 't selve affstant ende vrijlatinge der schoole in voegen voorenverhaelt heeft daarvoor den gemelten Bijsitter Hijlcke Johaens voor hem en wt name van de Ingesetenen van Irnsum belooft en aengenomen sulx doende door crachte deses, te voldoen ende te betalen aende voorn. mr. Eelcke D. en sijn tegenw. huysvr. jaerlyx geduyrende haer leven lanck de somma van 115 c.gl. (elk kwartaal ¼ part); daerenboven alle jaren een praem vol turf ende vrije huysinge om in te wonen en de oncosten dien desen aengaende gevallen sullen alles comen tot laste vande voorn. Ingesetenen.

Aen welcke voorsz. accoordt ende verdrach soo partijen voorgenoembd wedersijds wel genoegde; Ist dat sij 't selve respectivel. accepteren, belooft en aengenomen, dien in voorsz. poincten onwederspreekelycken te achtervolgen en na te comen. Stellende daervoor elx in haer respecte ten onderpandt alle haere goederen in voorsz. qlt. geene wtgesondert deselve en haere persoonen den Hove v. Vrl. en alle Gerechten submitterende.

In waeren oirconde is desen bij de contrahenten sampt de Here Grietman Roorda en de andere personen sampt den sects. Alepsus Abbema onderschr. en bevesticht desen 17 Martij 1634.

[Volgen de ondertekeningen.]

---

a Bron: Rauwerderhem A 8.